

**MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS
DE L'ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE CATALUNYA
DURANT EL CURS 2006-2007**

per

ALEGRÍA BORRÁS
Catedràtica de Dret internacional privat
Secretària de l'Acadèmia

SUMARI

Introducció

I. Vida acadèmica

II. Treballs interns

III. Activitat externa

Consideració final

INTRODUCCIÓ

La Memòria del curs 2006-2007 fa palesa la continuïtat de la vida d'aquesta Acadèmia, que ha desenvolupat una activitat intensa en relació als seus treballs científics, tant en allò que fa al seus treballs interns com en la seva projecció exterior.

Durant aquest any s'han fet una sessió solemne i 13 reunions ordinàries en que diversos acadèmics han presentat les seves ponències. La Junta Directiva s'ha reunit en diverses ocasions per tractar temes vinculats al funcionament de l'institució. A més, s'han realitzat altres reunions científiques, vinculades a la activitat interna i externa.

La relació de les activitats de l'Acadèmia, de les que aquesta Memòria n'ha de donar compte, es realitza tot seguit, de forma sintètica, agrupant-les en tres apartats: vida acadèmica, treballs interns i activitat externa.

I. VIDA ACADÈMICA

El dia 14 de novembre de 2006 tingué lloc la sessió pública d'inauguració del curs 2006-2007. Presidiren l'Acte l'Excm. Sr. Robert Follía, President de l'Acadèmia

de Jurisprudència i Legislació de Catalunya; l'Hble Sr. Josep M. Vallés, Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya; l'Excma. Sra. Sílvia Gimenez-Salinas, Degana de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona; l'Excma. Sra. M. Eugènia Alegret, Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya; l'Il·lma. Sra. Ana M. Moleres, Presidenta del Col·legi de Procuradors de Catalunya; l'Il·lma. Sra. Eva Labarta, Secretària de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona; l'Excma. Sra. Alegria Borrás, Secretària de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya; l'Il·lm. Sr. Antoni de P. Escura, Vicesecretari de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya; l'Il·lm. Sr. Agustí Bassols, Tresorer de l'Acadèmia; l'Excm. Sr. Tomás Font, President del Consell Consultiu i l'Il·lma Sra. Montserrat Ballarín, Regidora d'Educació i Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona.

Obrí l'acte el President, donant la paraula a la Secretaria de l'Acadèmia perquè llegís la memòria anual reglamentària.

A continuació, el President pronuncià el seu discurs d'obertura de curs sobre el tema "*El Codi civil de Catalunya*". Inicià la seva exposició amb un breu recorregut del llarg camí cap a l'elaboració d'un Codi i les dificultats trobades al camí i, en particular, de l'interposició del recurs d'inconstitucionalitat davant el Tribunal Constitucional que, sortosament, amb molts esforços als que l'Acadèmia i els seus membres van tenir una activa participació, va acabar amb l'aixecament de la suspensió de la primera Llei del Codi civil de Catalunya. A continuació examina el per què d'un Codi civil i el per què d'un Codi obert, el significat del Codi i conclou amb un breu estudi del seu contingut.

Va cloure l'acte el Conseller de Justícia, Hble. Sr. Josep M. Vallés. Agraïnt la invitació de l'Acadèmia i remarcant la col·laboració de ambdues institucions.

A la Memòria del Curs passat es va donar compte que el dia 25 de gener de 2006 tingué lloc una sessió solemne i pública a la qual l'Acadèmic Sr. Guillem Vidal Andreu pronuncià el seu discurs d'ingrés de sobre "*Los recursos en la Ley Orgánica del Tribunal del Jurado. Una visión desde el Tribunal Superior de Justicia de Cataluña*". Malauradament, la seva incorporació i participació ha estat breu, encara que brillant, doncs encara el dia 9 de maig de 2006 l'Acadèmic Sr. Vidal va presentar la seva ponència sobre el tema "*El recurs de cassació en l'avantprojecte de modificació de la*

Llei Orgànica del Poder Judicial. Bases per a una regulació del recurs a Catalunya”.

La seva mort es va produir el 23 de març de 2007. El dia 8 de maig de 2007 l'acadèmic Sr. Lluís Puig Ferriol va pronunciar la nota necrològica de l'il·lustre jurista, antic president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, amb qui havia compartit les tasques de la Sala civil i penal del Tribunal.

La convocatòria per cobrir el setial vacant per defunció del Sr. Guillem Vidal es publicà el Diari Oficial de la Generalitat del dia 14 de juny de 2007. El dia 9 d'octubre, ja en aquest curs, es realitzà la votació per a cobrir la vacant del Sr. Guillem Vidal, per la qual va resultar elegida la Sra. Maria Eugènia Alegret, actual Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

El dia 28 de maig de 2007 es va produir el traspàs de l'il·lustre acadèmic i Notari Sr. Josep Mª Puig Salellas, llegint la seva necrològica, ja en aquest curs, el Sr. Follia el dia 23 d'octubre de 2007 i decidint fer la convocatòria per cobrir el setial vacant per defunció del Sr. Puig Salellas.

II. TREBALLS INTERNS

El segon apartat d'aquesta Memòria es refereix als treballs realitzats al llarg de les sessions ordinàries de l'Acadèmia, en les quals s'han tractat una sèrie de temes importants, que tenen en comú la seva actualitat i la profunditat de l'estudi que incorporen. La presentació feta pel ponent, en molts casos acompanyada d'interessant documentació, ha estat seguida de nombroses intervencions dels altres acadèmics, plantejant qüestions i manifestant les seves opinions, la qual cosa ha estat sempre enriquidor. Les ponències desenvolupades al llarg d'aquest curs 2006-2007 són d'una gran varietat, la mateixa de les especialitats dels membres d'aquesta Acadèmia. Però, en aquest cas, caldria subratllar com un tret que caracteritza les preocupacions acadèmiques la vinculació a Catalunya i al desenvolupament del dret català. Així, una sèrie de ponències es refereixen específicament a problemes de Dret català, la seva projecció pràctica i el seu desenvolupament de futur.

Aquesta preocupació ha estat present des de l'esmentat discurs d'inauguració del President, Sr. Fol·lia, fins les Jornades sobre el llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, a les que es farà referència més tard.

Dintre dels treballs ordinaris, l'Acadèmica Sra. Gispert presentà la seva ponència el 6 de febrer de 2007 sobre el tema "*Estatut 2006: les novetats més significatives*". El seu coneixement directe en haver participat en l'elaboració del nou Estatut li permeten fer un examen curós del text, posant de relleu les novetats que, al seu criteri, han estat més significatives en relació a l'Estatut de 1979: a) els aspectes simbòlics i representatius, com a reconeixement de la personalitat nacional de Catalunya; b) un títol específic sobre drets, deures i principis rectoris; c) un títol específic sobre el Poder Judicial a Catalunya; d) la tipologia de les competències i el conjunt competència, elevat el sostre competencial i el poder polític de la Generalitat de Catalunya; e) regular per primer cop les relacions bilaterals amb l'Estat i les relacions amb la Unió Europea; i f) la millora en el sistema de finançament.

El dia 23 de gener de 2007, l'acadèmic Sr. Guàrdia presentà la seva ponència sobre "*Els drets històrics a la Constitució, l'Estatut i el Codi civil de Catalunya*". Com a punt de partida assenyalava que la qüestió dels drets històrics es planteja a Catalunya arran de la reforma de l'Estatut de 1979. La reforma estatutària dona lloc a un debat que arribà a notable intensitat, sobre tot en relació al seu art. 5è i la disposició addicional primera. A més, el debat continua obert al menys fins que el Tribunal Constitucional no es pronunciï definitivament sobre els diversos recursos d'inconstitucionalitat interposats en contra de l'Estatut. Presenta a continuació els "drets històrics" a la Constitució espanyola i com les característiques d'aquests "drets històrics" s'han anat perfilant per la jurisprudència del Tribunal Constitucional i la doctrina científica. A continuació examina els "drets històrics" a l'Estatut, valorant molt positivament la seva presència i, en particular, el seu art. 5è. Finalment, la darrera part de la seva intervenció va estar dedicada a fer una reflexió sobre si la referència que l'art. 111.2 del Codi civil de Catalunya a la "tradició jurídica catalana" pot considerar-se suficient a la llum del moment actual i després del nou Estatut.

L'acadèmic Sr. Rebés presentà la seva ponència sobre el tema "*L'alta qualitat mèdica, exigència jurídica en la sanitat pública*" el dia 17 d'abril de 2007. Per

emmarcar el tema, parteix de l'evolució de la medicina, en particular des de l'implantació de l'assegurança mèdica obligatòria al Regne Unit al 1940. A partir d'aquell moment, la legislació dels diferents països va anar incorporant el dret a la protecció i a la salut. En relació a Catalunya, examina la Llei d'ordenació sanitària i, finalment, l'Estatut de Catalunya, que preveu a l'art. 23 el dret a accedir als serveis sanitaris, el dret al respecte de les seves preferències en relació a la elecció de metge, el dret a la informació i el dret a donar el consentiment per qualsevol intervenció. Finalitza la seva intervenció fent referència al problema del control de la prestació, vinculat a la responsabilitat del professional mèdic en relació al diagnòstic i al tractament.

Un segon bloc de ponències es refereix a temes vinculats al comerç i a la activitat de les societats.

El dia 12 de desembre intervingué l'acadèmic Sr. Pintó sobre "*La substitució de la retroacció i la nova acció pauliana i altres mesures substitutives a la nova Llei concursal*". Comença per examinar la norma continguda al antic apartat 2 de l'art. 878 del Codi de comerç, el qual disposava que tots el actes de domini i d'administració del quebrat, així com tota disposició posterior al moment al qual es retrotreguin els efectes de la fallida, són nuls, per assenyalar tots els problemes a que ha donat lloc, el que ha tingut com a conseqüència una abundant jurisprudència del Tribunal Suprem i una abundant literatura, tenint en compte els conflictes d'interessos que es produeixen en funció del rigor amb que s'interpretés el precepte. Per això valora molt positivament que la nova Llei concursal de 9 de juliol de 2003 hagi substituït la retroacció per l'establiment d'una acció rescisoria, que tendeix a que l'objecte del contracte rescindit torni al patrimoni del concursat, el que resulta congruent amb el fet que el concursat no és automàticament desaperat en la nova Llei concursal.

El dia 22 de maig de 2007 l'acadèmic Sr. Jiménez de Parga presentà la seva ponència sobre "*L'evolució de la responsabilitat dels administradors de les societats mercantils de capital*". Centra la seva intervenció en la important evolució que va conduir a la modificació de la Llei del mercat de valors a 2003, modificant-se també la Llei de Societats Anònimes i, en particular, l'art. 133, que vincula la responsabilitat de l'administrador amb la responsabilitat penal. En la mateixa línia situa la Llei concursal

de 2003 i el contingut del seu art. 165, que estableix responsabilitat per culpa greu dels administradors en el cas de no sol·licitud del concurs. Assenyala el ponent l'impacte que aquesta evolució ha tingut a la jurisprudència, destacant algunes recents decisions del Tribunal Suprem.

El Sr. Brancós presenta la seva ponència sobre "*La inscripció registral del títols estrangers*" a la sessió de 20 de febrer de 2007. Aborda el cada vegada més freqüent problema relatiu a la possibilitat d'inscripció registral de documents atorgats a país diferent d'aquell on es troba situada la finca. No discuteix que el títol sigui vàlid, però això no és sinònim de inscribible. Examina la diferent normativa aplicable i, en particular, els requisits establerts per l'art. 36 del Reglament hipotecari. En la seva opinió, el control de legalitat l'ha de fer el notari del lloc de situació de la finca, que és el que es troba millor situat per dur a terme aquest control, que no pot ser substituït per l'anomenat "visat de control" o incorporació al protocol d'un notari al lloc de situació per ser un control posterior a la perfecció del contracte, ni pel registrador a la fase de inscripció, ja que el registrador només pot qualificar segons el que resulti del títol i del contingut del Registre. Conclou que la formula més adequada seria, al seu criteri, atribuir al notari del lloc de situació de la finca l'autoria del document i al del lloc de celebració la identificació, judici de capacitat i representació, control de pagament i compliment de les obligacions.

El dia 9 de gener de 2007, l'acadèmic i Vicesecretari de l'Acadèmia, Sr. Escura, presentà la seva ponència sobre el tema "*El consumidor com a nova categoria jurídica i la remodelació de les relacions contractuals*". Després de plantejar algunes qüestions generals relatives a la modificació que s'ha produït en els últims temps en matèria de defensa dels interessos dels consumidors i usuaris, construeix la seva intervenció sobre tres eixos. En primer lloc, el Dret espanyol sobre la base de l'art. 51 de la Constitució i la Llei general per a la defensa de consumidors i usuaris. En segon lloc, el marc comunitari, en el que destaca el Llibre verd de 1997 sobre accés dels consumidors a la justícia i la Directiva 2005/29/CE relativa a les pràctiques comercials deslleials de les empreses en les seves relacions amb els consumidors en el mercat interior. Finalment, s'ocupa de la solució de conflictes, tant en els casos purament interns com en els casos transfronterers. En la seva opinió, l'arbitratge i la mediació són mecanismes que

permeten millorar l'accés a la justícia per part dels consumidors, destacant les característiques essencials de l'arbitratge de consum.

Al tema específic de l'arbitratge s'han dedicat dos sessions ordinàries.

El dia 28 de novembre de 2006 l'acadèmic Sr. Mullerat va presentar la seva ponència "*La responsabilitat civil de les institucions arbitrals*". Partint del fet que tant a l'arbitratge internacional com en el domèstic hi ha una tendència a confiar l'administració de l'arbitratge a institucions permanents d'arbitratge, assenyala les avantatges de l'arbitratge institucional, entre les que destaca la simplificació del contingut del conveni arbitral com a conseqüència de l'existència de regles preestablertes, l'existència d'un òrgan de decisió (*appointing authority*) per la designació dels arbitres, la importància de que impedeixi la paralització o retard del procediment i, finalment, l'assessorament i supervisió formal dels arbitres. Després d'examinar les obligacions de les parts i de la institució arbitral, passa a examinar el tema específic de la responsabilitat civil de la institució arbitral. La immunitat de l'àrbitre i de la institució arbitral fa que algunes institucions arbitrals guardin silenci sobre aquest punt, si bé la majoria d'elles han optat per introduir a les seves Regles la exenció de responsabilitat, examinant, en particular, l'art. 34 de les Regles de la Cort d'arbitratge de la CCI. Finalitza la seva intervenció analitzant les diferents possibilitats que en la pràctica es plantegen en relació a aquest tema.

L'acadèmic Sr. Campo presenta la seva ponència sobre el tema "*Problemes que planteja l'arbitratge testamentari*" a la sessió del dia 27 de març, partint de les limitacions imposades a l'arbitratge testamentari a les lleis de 1953, 1988 i 2003, quan fins llavors no tenia més restriccions que les pròpies del Dret successori o de la mateixa via arbitral. Estudia, en particular, les dues limitacions que imposa l'art. 10 de la vigent Llei d'arbitratge. En primer lloc, impeding aquesta via quan en la controvèrsia intervinguin legitimaris, propugnant una interpretació segons la qual la limitació només es produeix quan el conflicte afecti la legítima. Una segona limitació deriva de referir-se a la "distribució" de la herència, el que ha portat a un sector doctrinal a entendre que el terme significa un simple repartiment de béns, mentre que el ponent propugna un criteri més ampli, com és el de la "partició". Com a medi de seguretat davant les

limitacions de l'art. 10 recomana que la disposició testamentària arbitral inclogui una clàusula tipus “*cautela socini*” quan hi hagi legitimaris.

El dia 24 d'octubre de 2006, Alegria Borrás, Secretària de l'Acadèmia, presentà una comunicació de caràcter horitzontal titulada “*Els projectes normatius europeus en matèria de Dret internacional privat*”. Comença la seva intervenció amb algunes qüestions generals relatives als procediments per l'adopció d'aquests instruments. A continuació, examina els diferents projectes, tant en el que és Dret patrimonial com en el que és Dret de família. Pel que fa al Dret patrimonial, subratlla el fet que, després de l'adopció del Reglament sobre procés monitori europeu, en un termini breu pot arribar l'acord, com així ha estat, sobre el Reglament relatiu al procediment per les demandes de petita quantia (*small claims*) i sobre el Reglament relatiu a la llei aplicable a les obligacions no contractuals (Roma II). En l'àmbit del Dret de família, assenyala que la dificultat que representa l'exigència d'unanimitat es tradueix en que els projectes no avancin ràpidament, destacant la preparació d'un projecte sobre competència i llei aplicable en matèria de divorci (Roma III) i el projecte relatiu als aliments, molt vinculat als treballs en curs en aquesta matèria al sí de la Conferència de La Haia de Dret internacional privat. Conclou la seva intervenció amb unes consideracions sobre les conseqüències de la comunitarització *ad intra* i *ad extra*.

La última Sessió del curs, el dia 5 de juny de 2007, va estar dedicada a la presentació de la ponència de l'acadèmic Sr. Egea sobre “*El sistema europeu d'educació superior: el procés de Bolonya*”. Assenyala, en primer lloc, l'absència de un marc normatiu, ja que tot el procés de Bolonya s'ha fet per un acord entre els responsables de la educació universitària. El fet de facilitar la mobilitat dels estudiants requereix unificar els ensenyaments i els criteris de reconeixement. Presta especial atenció als estudis de Dret i a l'accés a les professions jurídiques, mostrant-se així també l'interès de l'Acadèmia per la formació de les noves generacions de juristes.

III. ACTIVITAT EXTERNA

El tercer apartat d'aquesta Memòria està dedicat a la projecció externa de l'Acadèmia i aquesta ha estat particularment intensa, tant col·lectivament com individual.

Continuant la tradició establerta des de fa uns anys d'organitzar seminaris oberts al públic, entre els dies 5 a 8 de mars tingueren lloc les Jornades sobre “*La Llei 5/2006, de 19 de maig, del Llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals*”, organitzat per l'Acadèmia amb la col·laboració de la Conselleria de Justícia de la Generalitat de Catalunya i l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, coordinades per l'Acadèmic Sr. Egea. Les Jornades foren inaugurades per l'Hble. Sra. Montserrat Tura i Camafreita, Consellera de Justícia de la Generalitat de Catalunya i l'Excm. Sr. Robert Follía, President de l'Acadèmia. L'acte de cloenda va anar a càrrec de l'Excm. Sra. Mª Eugènia Alegret i Burgués, Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Intervingueren com a ponents l'Il·lm. Sr. Enric Brancós Núñez, Notari i Acadèmic, l'Excm. Sr. Vicent Montés Panadés, Catedràtic de Dret civil i Magistrat de la Sala 1ª del Tribunal Suprem, el Prof. Dr. Ferran Cerdà Alberó, Professor titular de Dret civil a la Universitat Pompeu Fabra, l'Il·lm. Sr. Josep Joan Pintó Ruiz, Advocat i Acadèmic, el Prof. Dr. Josep Ferrer Riba, Professor titular de Dret civil i Degà de la Facultat de Dret de la Universitat Pompeu Fabra, la Prof. Dra. Mª Rosa Llácer Matacás, professora titular de Dret civil a la Universitat de Barcelona, la Prof. Dra. Eulàlia Amat Llari, Professora titular de Dret civil a la Universitat Autònoma de Barcelona i el Professor Dr. Manuel Abril Campoy, Professor titular de Dret civil a la mateixa Universitat.

En relació a distincions rebudes pels acadèmics, el 24 de juny de 2006, ja acabat el curs anterior, es va concedir la *Cruz de Honor de la Orden de San Raimundo de Peñafort* a l'acadèmic i vicesecretari de l'Acadèmia, Sr. Escura. Ja acabat aquest curs, l'agost de 2007, l'acadèmica i Secretària de l'Acadèmia Alegria Borrás, va estar elegida com “*membre associé*” de la *Académie internationale de Droit comparé / International Academy of Comparative Law*.

En la seva condició de President de l'Acadèmia, el Sr. Robert Follía ha participat en diversos actes i reunions, entre ells, les reunions de Patronat de les Fundacions Pau Casals, Lluís de Peguera, Roca Sastre, Fundació del Notariat Català i Fundació Congrés de Cultura Catalana.

També va assistir a la reunió del Consell de Justícia Catalana el 26 de setembre de 2006, juntament amb el Sr. Guàrdia, que n'és igualment membre i tot seguir assistí a la celebració del dia de la Justícia, acte al que també assistiren altres Acadèmics. Finalment va assistir 31 de maig a la reunió del Consell Rector de l'Observatori del Dret Privat de Catalunya del qual forma part.

Com una projecció de la activitat interna a l'exterior es pot considerar que l'Acadèmia disposarà properament de una pàgina web, ara en preparació.

Però la realització més important en aquest sentit és la publicació del primer volum dels “*Annals*” de l'Acadèmia que es presenten en aquesta mateixa Sessió Solemne. Aquesta iniciativa del President Sr. Follá dona així un primer i important pas en el dia d'avui, que tots esperem i desitgem tingui continuïtat i èxit.

CONSIDERACIÓ FINAL

I amb això conclou aquesta Memòria del Curs 2006-2007. Però voldria fer una consideració final, que seria posar de relleu la importància de la projecció externa de la Acadèmia, que està molt present a la vida jurídica de Catalunya. I aquesta projecció és el fruit de la seva vitalitat interna. La seva activitat ordinària ha tingut aquest any un eix fonamental, que ha estat el dret i la realitat catalana.